

DİSK'İN YENİDEN FAALİYETE GEÇİŞİ

Aydınlık Gazetesi, 5 Eylül 2020

Yıldırım Koç

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 No.lu Askeri Mahkemesi 24 Aralık 1986 günü 261 sendika yöneticisi ve uzmanına Türk Ceza Kanununun 141. maddesini ihlal iddiasıyla toplam 2053 yıl 5 ay 20 gün hapis cezası vermiş ve DİSK ile bağlı 28 sendikanın kapatılmasını kararlaştırmıştı. Bu karara Askeri Yargıtay'da itiraz edildi.

ASKERİ YARGITAY'IN BERAAT KARARI

Bu arada, Türk Ceza Kanununun 141. ve 142. maddeleri 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ile 12 Nisan 1991 tarihinde kaldırıldı. Askeri Yargıtay DİSK hakkında 16 Temmuz 1991 tarihinde verdiği kararda şunları belirtti:

“Sanıklar yönünden: (1) Hükümden sonra yürürlüğe giren 12/4/1991 gün ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 23 üncü maddesinin (c) bendi gereğince, T.C.K.'nun 141 nci maddesi ve bu maddeye göre suç teşkil eden eylemlerin suç olmaktan çıkartılmış bulunması karşısında, mahkemece T.C.K.'nun 141/1-6 ve T.C.K.'nun 141/5-6 ncı maddeleri uyarınca cezalandırılmalarına karar verilmiş bulunan sanıklar hakkındaki mahkûmiyet hükümlerinin bozulmasına ve T.C.K.'nun 2 ve 353 sayılı Yasanın 162 ve 220/A maddeleri gereğince de bu sanıkların re'sen beraatlerine karar vermek gerekmiştir. (...)

“1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 15/1 maddesi aracılığı ile mülga 274 sayılı Sendikalar Kanununun 30/4 üncü maddesine tevfiken haklarında kapatma kararı verilen DİSK ve buna bağlı (...) sendikalarının kapatılmalarına ilişkin kararların, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu muvacehesinde hukuki dayanağı kalmadığından, söz konusu kapatılma kararlarının re'sen kaldırılmalarına, oybirliği ile (...) 16 Temmuz 1991 tarihinde karar verildi.”(Askeri Yargıtay'ın esas no. 1991/122 – karar no. 1991/437 sayılı kararı)

Bu karar üzerine, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, HEP'ten ve milletvekilliğinden istifa ederek, görevine döndü. DİSK Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu ilk toplantısını 20 Temmuz 1991 günü gerçekleştirdi (*Cumhuriyet*, 21.7.1991). DİSK ve bağlı sendikalar, Bakırköy İş Mahkemesi'nin 4 Eylül 1991 tarihinde verdiği tespit kararına göre resmen yeniden faaliyete geçti ve DİSK yöneticileri 9 Eylül 1991 tarihinde DİSK Genel Merkezi'nde resmen ilk toplantısını yaptı (*Cumhuriyet*, 7.9.1991 ve 10.9.1991).

DİSK'İN MALVARLIĞININ İADESİ

Ancak 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun geçici 9. maddesi, 8.4.1991 tarihinden önce yönetimleri kayyuma devredilmiş konfederasyon ve konfederasyona bağlı işçi sendikalarının taşınır ve taşınmaz mallarını, bu mallardan elde edilen gelirleri, tüm nakit mevcutlarını 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu'nun 46ncı maddesine göre tasarruf edilmek üzere İş ve İşçi Bulma Kurumu'na, dernek ve vakıflara ait taşınır ve taşınmaz malların ise, Hazine'ye devrini öngörmüştü. Bu nedenle faaliyete geçen sendikalar, malvarlıklarına ve nakitlerine kavuşamadılar.

Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) 10 Mayıs 1991 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuruda, bu hükmün iptalini istedi. Anayasa Mahkemesi, 31 Mart 1992 günü, Esas No.1991/18 – Karar No.1992/2 sayılı kararıyla, Terörle Mücadele Kanununun geçici 9. maddesini oybirliğiyle iptal etti. Ancak burada bir sorun ortaya çıktı. Anayasa Mahkemesi kararları *Resmi Gazete*'de yayımlandıkları tarihten itibaren geçerlilik kazandığından ve geçmişe yönelik işleme açık olmadığından, DİSK ve bağlı sendikalar malvarlıklarına ve nakit varlıklarına yine kavuşamadılar.

Bunun üzerine, 26 Kasım 1992 tarihinde Terörle Mücadele Kanunu'nun Geçici 9uncu Maddesine

Göre Yapılan Tasarruflar Hakkında 3852 sayılı Kanun kabul edildi ve 12 Aralık 1992 günlü *Resmî Gazete*'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yasanın 1. maddesi şu şekildeydi:

“Madde 1 - 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Kanunun Geçici 9 uncu maddesi uyarınca ilgili kuruma devir ve intikalleri yapılmış olan taşınır ve taşınmaz mallar ile bu mallardan elde edilen gelirlerin ve nakit mevcutların tamamı, bu devir ve intikallerin yapılmasından önceki malik ve hak sahibi olan işçi konfederasyonuna ve bağlı sendikalara, ilgili kurumca devir ve iade edilir.

“3713 sayılı Kanunun Geçici 9 uncu maddesi çerçevesinde ilgili kuruma devir ve intikalleri yapılmamış olup 2316 sayılı Kanuna göre mahkemece görevlendirilen kayyımın idaresinde bulunan taşınır ve taşınmaz mallar ile bu mallardan elde edilen gelirlerin ve nakit mevcutların tamamı, söz konusu kayyımlar tarafından önceki malik ve hak sahibi olan işçi konfederasyonuna ve bağlı sendikalara devir, teslim ve iade edilir.

“İstisna edilen gayrimenkuller hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.”

Bu kanunla birlikte DİSK ve bağlı sendikalar, malvarlıklarına ve bankada biriken paralarına kavuştu. Ancak malları iade eden Yasanın birinci maddesinin son fıkrasına göre, örneğin, Genel-İş Sendikası'nın genel merkez olarak hazırladığı bina, Anayasa Mahkemesi'nde kaldı. DİSK ve bağlı sendikaların malvarlığı, 59 milyon ABD dolarlık bölümü nakit olmak üzere, toplam 466 milyon doları buluyordu.